

## نمایشگاه کتاب از قرنطینه خارج شد

گزارشی از بازدید روز گذشته مان از مصلی تهران محل برپایی نمایشگاه کتاب که کمتر از ۵ روز دیگر بازگشایی می‌شود بخوانید.

به گزارش سایت خبری پرسون، امسال بعد از دو سال که این ویروس نامبارک نگذاشت نمایشگاه کتاب برگزار شود، بالاخره طلسم شکست و قرار است از چند روز دیگر دوباره درهای مصلی به روی مخاطبان کتاب باز شود.

ماه اردیبهشت برای دوستداران کتاب، همیشه دوست‌داشتنی و پر از خاطرات جذاب است. انگار شروع اردیبهشت با آن هوای مطبوع فقط نوید آمدن روزهای نمایشگاه کتاب را می‌دهد. امسال بعد از دو سال که این ویروس نامبارک نگذاشت نمایشگاه کتاب برگزار شود، بالاخره طلسم شکست و قرار است از چند روز دیگر دوباره درهای مصلی به روی مخاطبان کتاب باز شود و بتوانند بعد از دو سال در فضای دوست‌داشتنی این نمایشگاه قدم بزنند و کتاب‌های مورد علاقه‌شان را خریداری کنند. البته این را هم نباید فراموش کنیم که رختی که کرونا به جانمان انداخته سایه‌اش روی مسائل فرهنگی هم بسیار گسترده است و امیدواریم که نمایشگاه بتواند خودش را از زیر بار این رخت بیرون بکشد. روز گذشته برای بازدید از مصلی تهران رفتیم تا ببینیم باتوجه به اینکه نمایشگاه کمتر از ۵ روز دیگر بازگشایی می‌شود، چقدر فضای مصلی آماده برگزاری این رویداد فرهنگی است.

همه زیر سقف

همیشه یکی از دغدغه‌های ناشرانی که نمایشگاه کتاب در شرکت می‌کردند، این بود که فضای خوب مصلی همیشه در اختیار ناشران عمومی قرار می‌گیرد و بقیه ناشران باید در زیر چادر قرار بگیرند، اما با کامل شدن ساخت‌وسازها در مصلی، امسال و بعد از چندین سال برگزاری نمایشگاه کتاب در این مکان، دیگر هیچ ناشری در فضای چادر یا فضای باز جانمایی نمی‌شود و همه قرار است در بخش‌های مختلف مصلی قرار بگیرند. به گفته علی رضانی، سخنگوی سی‌وسومین دوره نمایشگاه کتاب برای اولین بار است که تمام ناشران در فضای مسقف مصلی حضور خواهند داشت و در مجموع بیش از ۹۰ هزار مترمربع فضا برای استقرار ناشران در بخش‌های مختلف در اختیار ستاد اجرایی نمایشگاه قرار گرفته است.

جانمایی‌ها کمی متفاوت از قبل

ناشران عمومی مانند همیشه در فضای شبستان اصلی قرار دارند چون بیشترین بازدید از این ناشران است، مطمئناً باید فضای بیشتری را هم داشته باشند. وارد شبستان اصلی که می‌شوم، غرفه‌ها خالی است و بیشتر آنها، هنوز حتی یک طراحی ساده هم ندارند، آنقدر تعداد غرفه‌های خالی زیاد است که تا یک غرفه را می‌بینم که چند نفر در حال کار هستند، سریع به سمت‌شان می‌روم و از آماده‌سازی و فضای نمایشگاه می‌پرسم و یکی از آنها می‌گوید: «در حال کار شبانه‌روزی هستیم و امیدوارم که تا روز چهارشنبه که قرار است نمایشگاه شروع شود، بتوانیم همه چیز را کامل کنیم. البته ما دیر خبردار شدیم که نمایشگاه قرار است برگزار شود. همیشه از بهمن‌ماه برنامه‌ریزی‌ها را انجام می‌دادیم اما چون نمی‌دانستیم هم در طراحی غرفه و مهم‌تر از همه در چاپ کتاب‌ها و رساندن آنها به نمایشگاه کمی عقب ماندیم. امیدوارم که بتوانیم کتاب‌های جدید را به نمایشگاه امسال برسانیم.» بسیاری از غرفه‌ها خالی است و تعداد محدودی هم که در حال کار هستند، کارهای ابتدایی مثل رنگ زدن را انجام می‌دهند، یکی از مسئولان اجرایی نمایشگاه که در کنارم قدم می‌زند، معتقد است ناشران این روزهای آخر را شبانه‌روزی کار می‌کنند و از ساعت ۱۱ شب برای چیدمان غرفه‌هایشان می‌آیند.

رواق غربی به ناشران دانشگاهی اختصاص پیدا کرده و رواق شرقی هم در اختیار ناشران خارجی است و ناشران کودک و نوجوان هم در فضای زیرزمین رواق شرقی قرار گرفته‌اند. شاید فقط باید مکانی که ناشران کودک و نوجوان قرار گرفته‌اند را نامناسب دانست. سال ۱۳۹۸ که نمایشگاه در مصلی برگزار شد، ناشران کودک به جایی که قرار گرفته‌اند اعتراض داشتند و معتقد بودند جایی که حضور دارند، برای کودکان مناسب نیست و باید تغییر کند اما خب دوباره ناشران کودک، در همان فضای رواق شرقی قرار گرفتند.

حسین صفری، مدیر کمیته اجرایی و پشتیبانی سی‌وسومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران درباره جانمایی همه ناشران در فضای مسقف می‌گوید: «مهم‌ترین نقطه قوت کمیته اجرایی امسال جانمایی تمام ناشران در فضای مسقف نمایشگاه کتاب در مصلی تهران است، امسال هیچ ناشری در فضای باز و چادر استقرار ندارد و با اختصاص فضای مسقف تقریباً ۹۰ هزار مترمربع از سوی مصلی در شبستان، رواق‌های شرقی و غربی در دو سه طبقه به نمایشگاه کتاب و تمام ناشران در فضای مسقف جانمایی شده‌اند که این را می‌توان نقطه قوت نمایشگاه کتاب امسال دانست. ممکن است برخی از ناشران از فضایی که به آنها اختصاص داده شده، رضایت نداشته باشند اما همین که توانستیم بدون چادر زدن نمایشگاه را برگزار کنیم خیلی خوب است.»

رعایت موازین بهداشتی با راهروهای عریض

یکی از مسائلی که باید در نمایشگاه امسال مورد توجه قرار بگیرد، بحث کرونا و رعایت موازین بهداشتی است. یاسر احمدوند، رئیس این دوره نمایشگاه درباره این موضوع می‌گوید: «همه‌گیری ویروس کرونا و فشارهای اقتصادی، رکودی را در بخش‌های مختلف کشور ایجاد کرد که حوزه نشر هم از این شرایط مستثنی نبود و طبیعی است بعد از سه سال، برگزاری نمایشگاه سختی‌های بسیار زیادی برای برگزارکنندگان در پی خواهد داشت. قابل

پیش‌بینی نبودن شرایط آینده کشور از لحاظ کرونایی مساله مهمی بود که امکان تصمیم‌گیری در لحظه را از برگزارکنندگان می‌گرفت. با همه این توصیف‌ها از دو ماه پایانی سال ۱۴۰۰ کار برگزاری نمایشگاه آغاز شد.

همکاران کار را شروع کردند، شورای سیاستگذاری نمایشگاه تشکیل شد. کمیته‌ها آغاز به کار کرد و بحث‌های مختلفی درباره چگونگی برگزاری نمایشگاه شکل گرفت و در نهایت با مشورت و همفکری شیوه‌ای که در حال حاضر اجرایی می‌شود روش مطلوب اعلام شد. با تمهیدات خوبی که دولت در مهار ویروس کرونا اتخاذ کرد و نتایج مثبتی که این اتفاقات و اقدامات داشت الان شرایط اجتماعی مناسبی برای برگزاری نمایشگاه فراهم شده است و از هماهنگی ستاد اجرایی نمایشگاه با ستاد ملی مقابله با کرونا و صدور مجوز از سوی این ستاد برای برگزاری نمایشگاه با رعایت کامل شیوه‌نامه‌های بهداشتی خبر داد. برای رعایت کردن موازین بهداشتی و جلوگیری از شیوع کرونا تمهیدات مختلفی اندیشیده شده است.

عریض شدن راهروهای نمایشگاه و اضافه شدن امکان‌های تهویه در سالن‌های اصلی، نظارت بر واکسینه شدن دو دز تمام متصدیان و دست‌اندرکاران نمایشگاه و همکاری سازمان هلال‌احمر و دانشگاه علوم پزشکی برای بررسی میدانی و تزریق واکسن در فضای نمایشگاه تمهیداتی است که اندیشیده‌ایم و امیدواریم مشکلی در این خصوص نداشته باشیم.»

تخفیف‌ها چقدر است؟

خیلی‌ها نمایشگاه کتاب را برای تخفیف‌هایی که ناشران دارند، دوست دارند و می‌آیند اما باید این را بگوییم که امسال تخفیف‌ها باتوجه به برگزار شدن نمایشگاه در چند بخش کمی متفاوت شده است. یاسر احمدوند درباره این موضوع می‌گوید: «تخفیفی که در نمایشگاه امسال ارائه می‌شود ۱۰ درصد در فروش مجازی و حضوری است. تلاش شده در این نمایشگاه، میزان یارانه‌ای که به اساتید، طلاب و دانشجویان تعلق می‌گیرد نسبت به دوره‌های قبل افزایش قابل‌توجهی داشته باشد. بر همین اساس سقف یارانه برای دانشجویان و طلاب ۳۵۰ هزار تومان و برای اساتید ۶۰۰ هزار تومان در نظر گرفته شده که بیش از ۴۰ درصد را وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و حامیان نمایشگاه متقبل خواهند شد و مابقی را مخاطبان پرداخت خواهند کرد.

با هدف تشویق استفاده بیشتر از امکان فروش مجازی، بن‌های نمایشگاه به‌طور اختصاصی در نمایشگاه مجازی قابل استفاده است. وی به دلایل این تصمیم اشاره کرد و افزود: «استفاده از بن صرفاً در فروش مجازی علاوه بر توزیع عدالت فرهنگی باعث شفافیت در نحوه هزینه و عملکرد نمایشگاه در بخش یارانه خواهد شد. البته اگر کسی پای غرفه بخواند با بن تخفیف خرید کند باید به‌صورت الکترونیکی ثبت سفارش کند و امکان استفاده از بن در فروش مستقیم وجود ندارد.»

احمدوند در ادامه صحبت‌هایش با تشریح دلایل اختصاص بن فقط به فروش مجازی نمایشگاه گفت: «ما می‌خواهیم کسانی که محدودیت‌های حضور در فضای نمایشگاه حضوری را به هر دلیلی اعم از بعد مسافت و سکونت در سایر استان‌ها، بیماری، ملاحظات بهداشتی و محدودیت‌های تردد دارند از امکان خرید محروم نشوند.

نکته دوم اینکه باید بین حجم بازدیدکنندگان نمایشگاه حضوری و فروش مجازی تعادلی برقرار می‌کردیم. بر همین اساس تصمیم گرفتیم بن‌های تخفیف صرفاً در خرید مجازی قابل استفاده باشند. خرید را می‌توان در فضای مجازی انجام داد و نیاز نیست مردم برای خرید کتاب حتماً مراجعه کنند.» احمدوند افزود: «یکی از مهم‌ترین دلایل ارائه بن‌های تخفیف در فروش مجازی زمینه‌سازی برای نهادینه کردن فرهنگ فروش مجازی کتاب است. هدف ما این است که در آینده امکان فروش در فضای مجازی را بیشتر لحاظ کنیم و از طرف دیگر برای تبادله نظر، رونمایی و کار تخصصی با حضور مستقیم صورت بگیرد.»

همچنین کم کردن حجم ترافیک خرید حضوری و سبک شدن رفت‌وآمد شهری در پی فروش مجازی حتماً به آسایش شهروندان کمک خواهد کرد. هرچه قدر ما بتوانیم حضور مردم در نمایشگاه را کاهش دهیم از ابعاد گوناگون می‌توانیم به کیفیت خرید از فضای مجازی کمک کنیم. در دو دوره گذشته و برگزاری نمایشگاه به‌صورت مجازی هم استقبال خوبی از سوی مخاطبان صورت گرفت که نشان می‌دهد در دوره سی‌وسوم هم احتمالاً استقبال بالایی در بخش مجازی نمایشگاه صورت می‌گیرد و پیش‌بینی ما هم این است که اتفاق خوبی در بخش فروش مجازی خواهد افتاد و مردم راضی خواهند بود.»

میهمان ویژه و برنامه‌هایش

همان‌طور که قبلاً هم اشاره کردیم سال ۹۸ میهمان نمایشگاه ۹۹، کشور ترکیه انتخاب شد اما بعد از دو سال برگزار نشدن نمایشگاه، حالا قطر به‌عنوان میهمان ویژه این دوره انتخاب شده است. یاسر احمدوند، در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درباره، میهمان این دوره نمایشگاه می‌گوید: «برای کمک به فعالان صنعت نشر، نویسندگان و حتی کتاب‌دوستان کشورمان لازم است که هر سال میزبان میهمانان ویژه باشیم تا بتوانیم ادبیات دو کشور، تجربه‌های صنعتی، فرهنگی و روش‌های جدید فروش را به اشتراک بگذاریم.»

ارزبابی‌ها برای انتخاب کشور میهمان ویژه نمایشگاه کتاب به‌طور تخصصی و ویژه‌ای صورت گرفته است. قطر به دلیل وجود اشتراکات فرهنگی و دینی و از طرفی شباهت ادبی به حوزه نشر ما جزء اولویت‌های انتخاب میهمان ویژه نمایشگاه امسال بود. وزیر فرهنگ قطر، رئیس نمایشگاه کتاب دوحه و جمعی از نویسندگان شاخص و ناشران مطرح کشور قطر در ایران حضور خواهند یافت و با مغتنم شمردن این فرصت تلاش می‌کنیم جلسات تبادل نظر و همفکری میان نویسندگان و ناشران ایرانی و قطری را برگزار کنیم. حضور میهمان ویژه در انعکاس چهره بین‌المللی و جهانی نمایشگاه بسیار تاثیرگذار خواهد بود. اولین سابقه حضور میهمان ویژه در بیست‌وهفتمین دوره نمایشگاه کتاب در سال ۱۳۹۳ به حضور کشور افغانستان بازمی‌گردد که در سال‌های بعد حضور میهمانان ویژه از کشورهای عمان، روسیه، ایتالیا، صربستان و چین را شاهد بودیم.

در سال‌های گذشته مذاکراتی با کشور ترکیه و دیگر کشورها صورت گرفته بود اما تصمیم قطعی اتخاذ نشده بود. امسال کشور قطر به دلیل ۵۰ ساله شدن نمایشگاه کتاب آن کشور و همچنین برگزاری جام جهانی فوتبال شرایط خوبی را در اختیار داشت که از سوی شورای سیاستگذاری نمایشگاه به‌عنوان

میهمان ویژه انتخاب شد. کشور ترکیه از لحاظ فرهنگی ارتباطات خوبی با کشورمان دارد که قطعاً در سال‌های آینده به‌عنوان میهمان نمایشگاه حضور خواهد داشت.»

البته باید این را هم بگویم کسانی که می‌خواهند از غرفه قطر در این دوره نمایشگاه بازدید کنند می‌توانند به نیم‌طبقه شبستان اصلی بروند و مهم‌تر از آن این است که قطر میزبان جام‌جهانی امسال است و همین موضوع می‌تواند برای مردم جذاب باشد. اگر سوالی درمورد جام‌جهانی دارند از مسئولان این غرفه بپرسند و قرار است حتی فضایی را هم در غرفه قطر به این موضوع اختصاص بدهند.

#### مجازی یا فیزیکی

نمایشگاه امسال قرار است در دو بخش فیزیکی و مجازی برگزار شود و این اتفاق برای این می‌افتد کسانی که دسترسی به نمایشگاه فیزیکی ندارند، بتوانند کتاب‌های مورد نیازشان را از طریق فضای مجازی خریداری کنند. برخی معتقد بودند چون نمایشگاه مجازی برای ناشران راحت‌تر است پس آنان دیگر در نمایشگاه فیزیکی شرکت نمی‌کنند و بدون اینکه ریالی بپردازند از طریق نمایشگاه مجازی، فروش کتاب‌هایشان را دارند. اما فضای مصلی چیزی دیگری را می‌گفت و حضور ناشران عمومی در فضای شبستان اصلی هم نشان از این دارد که ناشران در دو بخش شرکت می‌کنند. احمدوند در مورد این موضوع و برگزار شدن نمایشگاه در دو بخش می‌گوید: «بیش از ظرفیتی که داشتیم ناشران ثبت‌نام کردند، حتی برای ناشران امکانی را با عنوان ثبت‌نام موقت گذاشتیم تا ثبت‌نام موقت انجام دهند که اگر احیاناً ظرفیت جدید به وجود آمد یا ناشری انصراف داد، بتوانند از امکان حضور استفاده کنند.

بیش از ۲ هزار و ۸۰۰ ناشر در فضای حضوری و مجازی شرکت دارند و بیش از ۱۷۰۰ ناشر به صورت حضوری در نمایشگاه شرکت کرده و با مخاطبان و مردم برای تبادل‌نظر درباره فروش آثارشان ارتباط مستقیم خواهند داشت. فراهم شدن امکان فروش در فضای مجازی برای نمایشگاه کتاب از ویژگی‌های مهم نمایشگاه امسال نسبت به دوره‌های قبلی است. ناشرانی که در نمایشگاه غرفه دارند آثارشان را در سایت نمایشگاه هم در معرض دید و فروش مردم گذاشته‌اند. علاوه بر این حدود ۱۱۰۰ ناشر هم در سایت نمایشگاه به صورت مجازی حضور دارند.

او درمورد حضور ناشران خارجی در این دوره از نمایشگاه می‌گوید: «براساس آخرین آماری که داریم، غیر از بخش بین‌الملل که تعدادی از کشورها به‌صورت غرفه متمرکز در بخش بین‌الملل و بازار جهانی حضور خواهند داشت، بیش از ۱۵۰ ناشر خارجی در نمایشگاه شرکت خواهند کرد.»

#### واسپاری کارها به شکل‌ها از سال آینده

یکی از نکات مهمی که باید برای برگزاری نمایشگاه مدنظر قرار بگیرد استفاده از شکل‌های نشر برای برگزاری نمایشگاه است چون تجربه هر شکل می‌تواند برای هر بخش مثرتر باشد. همیشه هم در برگزاری نمایشگاه از ظرفیت‌شان استفاده می‌شد. اما امسال با توجه به تغییر دولت و حضور تیم جدید در وزارت ارشاد خیلی موضوع شکل‌های نشر در برگزاری نمایشگاه مورد استفاده قرار نگرفته است.

احمدوند در مورد این موضوع می‌گوید: «در این دوره همکاری و مشارکت خوبی در امر سیاستگذاری و برپایی نمایشگاه با این مجموعه‌ها داریم، اما برگزاری کامل از سوی آنها امکان‌پذیر نیست و ما به دنبال واسپاری نمایشی نیستیم که خود تصدی‌گری پنهان کنیم. انجمن‌ها و تشکلهای حوزه نشر باید تقویت شوند تا در سال آینده بخش‌های جدی حوزه نشر برعهده آنان قرار گیرد.»

منبع: فرهیختگان